

KOPPLING TILL LÄROPLANEN

Arbetet med de frågor som tas upp i [MIK för mig](#) kan kopplas till flera delar av de styrdokument som ligger till grund för skolans arbete. Det handlar om kunskaper och värden som skolan ska se till att eleverna införlivar, innehåll i olika ämnen och färdigheter och förmågor som ska tränas. Här konkretiseras detta för årskurs 7-9 och för gymnasiet.

Koppling till styrdokument i grundskolan

Digital kompetens har skrivits in tydligare i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner från 1 juli 2018. I de nya skrivelserna i LGR11 om skolans uppdrag står det:

Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Läroplanen för grundskolan

I riktlinjerna för vad alla som arbetar i skolan ska göra har det bland annat lagts till:

I arbetet med normer och värden uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.

I delen om normer och värden kan man läsa att skolans mål är att varje elev:

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter*
- *respekterar andra människors egenvärde*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen*

Det eleven ska göra och tillägna sig är något som detta material tar upp. Arbetet med värden och normer ska genomsyra all verksamhet i skolan och diskussioner kring hur vi betar oss på nätet kan vara en del av detta. Det är också något som är aktuellt i de flesta ungdomars egen verklighet.

Samhällskunskap

I presentationen av ämnets syfte kan man läsa:

- *Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.*

Genom undervisningen i ämnet ska eleven ges möjlighet att utveckla sin förmåga att:

- *söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet.*

I det centrala innehållet för årskurs 7-9 finns det flera möjligheter att använda detta material för att ge eleverna möjlighet att arbeta med:

- *Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.*
- *Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.*
- *Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.*
- *Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.*
- *Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.*
- *Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.*

Historia

I ämnets syfte kan man läsa:

- *Undervisningen i ämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar såväl kunskaper om historiska sammanhang, som sin historiska bildning och sitt historiemedvetande. Detta innebär en insikt om att det förflutna präglar vår syn på nutiden och därmed uppfattningen om framtiden.*

I det centrala innehållet för årskurs 7-9 kan materialet vara användbart för att bearbeta innehåll som har med historiebruk att göra:

- *Hur historia kan användas för att skapa eller stärka gemenskaper, till exempel inom familjen, föreningslivet, organisationer och företag.*
- *Hur historia kan användas för att skapa eller stärka nationella identiteter.*
- *Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.*

Svenska

I ämnets syfte kan man läsa:

- *Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.*
- *Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.*

De språkliga förmågorna är viktiga både då man tar till sig information på nätet och själv producerar information. För ämnet svenska är den kritiska hållningen viktig. Centralt innehåll för årskurs 7-9 är:

- *Ord, symboler och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.*

#MIKFÖRMIG

- *Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.*
- *Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.*
- *Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.*
- *Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.*
- *Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.*

Färdigheter och förmågor

Materialet ger eleverna möjlighet att öva flera färdigheter och förmågor som är centrala i flera ämnen i grundskolan. Här följer några av dessa:

- Reflektera
- Analysera
- Kritiskt granska
- Uttrycka ståndpunkter
- Använda relevanta begrepp
- Värdera ståndpunkter
- Söka information och värdera dess trovärdighet och relevans

Bedömning

De färdigheter och förmågor som eleven visar upp vid arbetet med övningarna i detta material kan vara en del av den bedömning av kunskaper som läraren gör. Det kan till exempel handla om kvaliteten på elevens reflektioner, analyser eller hur eleven uttrycker sina ståndpunkter. Detta är gångbart i flera olika ämnen.

Koppling till styrdokument i gymnasieskolan

Att arbeta med de frågor som tas upp i detta material kan kopplas innehållsmässigt till olika kursplaner. I och med detta kan materialet användas för att öva färdigheter och förmågor samt för att bearbeta det centrala innehåll som stipuleras i kursplanerna.

Genom att arbeta med materialet kan alltså olika färdigheter och förmågor övas. Dessa är ofta desamma i flera olika kurser. För att ta ett exempel så är ett kritiskt förhållningssätt viktigt i flera olika sammanhang bland annat i historia och samhällskunskap.

Samhällskunskap

I presentationen av syftet med ämnet samhällskunskap står det:

- *Ett komplext samhälle med stort informationsflöde och snabb förändringstakt kräver ett kritiskt förhållningssätt och eleverna ska därför ges möjlighet att utveckla ett sådant. Det omfattar förmåga att söka, strukturera och värdera information från olika källor och medier samt förmåga att dra slutsatser utifrån informationen.*

Detta ska alltså vara en utgångspunkt i alla de kurser som tillhör ämnet. Vidare så ska eleverna få förutsättningar att utveckla:

- *Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.*

I samhällskunskap 1b finns följande centrala innehåll:

- *Mediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka. Mediers innehåll och nyhetsvärdering.*
- *Källkritik: Metoder att söka, kritiskt granska, värdera och bearbeta information från källor i digital och annan form.*

I både kurs 1b och 1a1 betonas arbetet med ett kritiskt förhållningssätt till den information man möter. I kurs 2 och 3 i ämnet finns det möjlighet till tematiska fördjupningar. Här kan materialet fungera som en introduktion för att sedan låta eleverna fördjupa sig.

Historia

I syftet för ämnet historia kan man läsa:

- *Eleverna ska också få utveckla förståelse av nutiden samt förmåga att orientera sig inför framtiden. Historia används för att både påverka samhällsförändringar och skapa olika identiteter.*

#MIKFÖRMIG

Ämnet ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:

- *Förmåga att söka, granska, tolka och värdera källor utifrån källkritiska metoder och presentera resultatet med varierande uttrycksformer.*

Genom att arbeta med detta material kan eleverna få träning i ett allmänt kritiskt förhållningssätt. Detta är en bas som behövs och som kompletterar det mer specifika arbetet med att kritiskt granska historiska källor. Det är främst i kurserna 1b och 1a1 som materialet kan vara användbart.

Svenska

I syftet för ämnet svenska kan man läsa:

- *Undervisningen ska även bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker, sammanställer och kritiskt granskar information från olika källor.*
- *Samhällets utveckling och digitalisering påverkar språk, språkbruk och former för kommunikation. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att orientera sig, läsa, sovra och kommunicera i en vidgad digital textvärld med interaktiva och föränderliga texter.*

Att eleverna får öva sina kritiska förmågor är något som poängteras även i detta ämne och att formuleringen återfinns i syftet gör den övergripande över kurserna i ämnet. I kurs 1 som alla elever läser ingår grundläggande källkritik samt frågor om upphovsrätt och integritet vid digital publicering i det centrala innehållet.

Mediekommunikation

I ämnena Mediekommunikation och Medier samhälle och kommunikation är detta materials innehåll centralt. Dessa ämnen läses framför allt av de elever som väljer inriktningen Media på det samhällsvetenskapliga programmet.

#MIKFÖRMIG

Färdigheter och förmågor

Materialet ger eleverna möjlighet att öva flera färdigheter och förmågor som är centrala i flera ämnen på gymnasiet. Här följer några av dessa:

- Diskutera
- Argumentera
- Värdera
- Reflektera
- Analysera
- Redogöra
- Värdera källor kritiskt
- Redovisa

Bedömning

De färdigheter och förmågor som eleven visar upp vid arbetet med övningarna i detta material kan vara en del av den bedömning av kunskaper som läraren gör. Det kan till exempel handla om kvaliteten på elevens argumentation, diskussion eller redogörelse. Detta är också gångbart i flera olika ämnen.